

idealkent ©

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1473719

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 46, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-4, 1999-2038

81 İilde Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunların Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Genel Değerlendirmesi

Asmin Kavas¹

ORCID: 0000-0001-8319-7950

Öz

Türkiye'nin sahip olduğu coğrafi ve kültürel çeşitlilik, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu çeşitlilik, bölgesel ve kültürel dinamiklere bağlı olarak cinsiyet eşitliği algısının ve uygulamalarının yerelden yerele değişkenlik göstermesine yol açmaktadır. Her ilin, kadın-erkek eşitliğine yönelik farklı sosyo-ekonomik ve kültürel dinamikleri bulunmaktadır. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının tasarımı aşamasında bu farklılıkların göz önünde bulundurulması önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin 81 ilinde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin mevcut durumu analiz etmek, kadınların yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmaktır. Betimsel araştırma tasarımının kullanıldığı çalışmada, nitel veri toplama tekniklerinden odak grup görüşmeleri ve yarı yapılandırılmış mülakatlar uygulanmıştır. Çalışma kapsamında 81 ilde kadın sivil toplum örgütleri, akademisyenler, kanaat önderleri, iş insanları, muhtarlar ve baro temsilcileri gibi çeşitli paydaşlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilerek ortak sorun alanları tespit edilmiş ve çözüm önerileri sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır. Çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlara göre, kadınların en çok karşılaştığı 9 temel sorun alanı belirlenmiştir: Kadınların toplumsal rollerden kaynaklı baskı görmesi, eğitime erişim sorunları, ekonomik özgürlük eksikliği, şiddet vakalarının artışı, karar alma mekanizmalarına katılım yetersizliği, alkol ve madde bağımlılığı, göçten kaynaklı sorunlar, kamu hizmetlerine erişimde güçlükler ve afet riski nedeniyle güvenli yaşam alanlarının eksikliği. Bu sorunlara yönelik olarak geliştirilen 97 çözüm önerisi, yerel ve ulusal politika yapıcılara rehberlik edecek niteliktedir. Bu çalışmanın önemi, Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının yerel dinamiklere dayalı olarak tasarlanmasına katkı sağlaması ve kadınların toplumsal hayata katılımlarını artıracak somut çözüm önerileri sunmasıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde yerel aktörlerin ve katılımcı mekanizmaların güçlendirilmesi, politikaların etkinliğini artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, erkek, toplumsal cinsiyet eşitliği, 81 il

¹ Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,

E-posta: asminkavas@gmail.com

idealkent © Kent Araştırmaları Dergisi (*Journal of Urban Studies*)

<http://idealkentdergisi.com>

Geliş Tarihi Received Date: 25.04.2024

Kabul Tarihi Accepted Date: 23.12.2024

Issues Faced by Women in 81 Provinces and Their Overall Evaluation in terms of Gender Perspective

Asmin Kavas²

ORCID: 0000-0001-8319-7950

Abstract

Turkey's geographical and cultural diversity can lead to the emergence of different approaches to gender equality. This diversity causes perceptions and practices of gender equality to vary from region to region, depending on local socio-economic and cultural dynamics. Each province in Turkey has unique socio-economic and cultural factors that influence gender equality. Therefore, it is crucial to consider these regional differences during the design of gender equality policies. The aim of this study is to analyze the current state of gender equality in Turkey's 81 provinces, identify the challenges faced by women, and propose solutions to address these issues. The study employs a descriptive research design and uses qualitative data collection techniques such as focus group discussions and semi-structured interviews. Within the scope of the study, interviews were conducted with various stakeholders, including women's non-governmental organizations, academics, opinion leaders, businesspeople, local administrators, and bar association representatives across the 81 provinces. The collected data were analyzed using content analysis, and common problem areas were identified, with solutions systematically categorized. The results of the study reveal nine primary problem areas that women face: societal pressures stemming from gender roles, difficulties in accessing education, lack of economic independence, rising incidents of violence, insufficient participation in decision-making mechanisms, alcohol and substance abuse, challenges caused by migration, difficulties in accessing public services, and the lack of safe living spaces due to disaster risks. A total of 97 solution proposals were developed to address these issues, providing guidance for local and national policymakers. The significance of this study lies in its contribution to the design of gender equality policies based on local dynamics in Turkey and its provision of concrete solutions to enhance women's participation in social life. Strengthening local actors and participatory mechanisms in the fight for gender equality will increase the effectiveness of policies and foster more inclusive and equitable outcomes.

Keywords: Woman, man, gender equality, 81 provinces

² Associate Professor, Department of Political Science and Public Administration, Eskisehir Osmangazi University E-mail: asminkavas@gmail.com

Giriş

Türkiye'nin coğrafi ve kültürel çeşitliliği, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında farklı deneyim ve uygulamaların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Her ilin, kadın-erkek eşitliğine yönelik farklı sosyo-ekonomik ve kültürel dinamikleri bulunmaktadır. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının tasarımı aşamasında bu farklılıkların göz önünde bulundurulması önemlidir. İller arasındaki farklılıkları anlamak, her bir ilin ihtiyaçlarına ve sorunlarına uygun politikaların geliştirilmesine olanak sağlar. Böylelikle, politikaların etkinliği ve etkisi artırılabilir. Bu noktada, toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen politikaların tasarımında katılımcı ve kapsayıcı bir yaklaşım benimsenmesi önemlidir. Kadın örgütleri, yerel sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, yerel yönetimler ve diğer paydaşların görüş ve önerilerinin dikkate alındığı bir süreç yürütülmelidir. Aynı zamanda, politikaların izlenmesi ve değerlendirilmesi için cinsiyet ayrımcılığına ilişkin verilerin düzenli olarak toplanması ve analiz edilmesi gerekmektedir. Bu şekilde, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği alanında ilerleme kaydetmesi ve tüm illerde eşitlikçi bir toplumun oluşması daha olası hale gelebilir. Bu hedeften hareketle "81 İlde Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunların Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Genel Değerlendirmesi" başlıklı bu çalışmanın amacı, kadın-erkek eşitliğine ilişkin yerel düzeydeki (81 ilde ayrı ayrı) mevcut durumun, analitik araçlarla ölçülmesinin yanı sıra; sahada yörenin yurttaşları gözünden yaşanan sorunların belirlenmesi, değerlendirilmesi ve izlenmesini sağlamaktır. Çalışmanın temel hedefi ise 81 ilde partiler üstü faaliyet gösteren, yerelin dinamiğini iyi bilen; kadın sivil toplum örgütlerini, kooperatif üyelerini, akademisyenleri, muhtarları, yörenin önde gelen kanaat önderlerini, iş insanlarını, baro, oda ve borsa temsilcilerini bir araya getirerek; (i) il ve bölge düzeyinde kadınların yaşadıkları temel sorunları belirleyerek; çözüm önerilerini tartışmak; (ii) kadınların karar alma süreçlerine aktif katılımlarını sağlamak; (iii) yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde kadın odaklı sosyal politikaların üretilmesi sürecine rehberlik etmektir. Bu çalışmanın, somut uygulama önerileri içermesi nedeniyle toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilmesine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada betimsel araştırma tasarımı temel alınarak, nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın amacı, Türkiye'nin 81 ilinde toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili mevcut durumu analiz etmek,

kadınların karşılaştığı sorunları tespit etmek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Araştırma sürecinde nitel veri toplama teknikleri olarak odak grup görüşmeleri ve yarı yapılandırılmış mülakatlar kullanılmıştır. Çalışmanın saha araştırması aşamasında Türkiye'nin coğrafi ve kültürel çeşitliliği göz önünde bulundurularak, her bölgeyi temsil eden illerden seçilmiş paydaş grupları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, kadın sivil toplum örgütleri temsilcileri, akademisyenler, kanaat önderleri, iş insanları, yerel yönetim temsilcileri (muhtarlar ve belediye yetkilileri) ve baro temsilcileri gibi geniş bir yelpazeden oluşan katılımcılarla yapılmıştır. Bu paydaş gruplarının belirlenmesinde, toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farklı bakış açılarını ve tecrübeleri yansıtmaya hedefi temel alınmıştır.

Araştırma kapsamında toplanan veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak sistematik bir şekilde incelenmiş, kadınların yaşadığı temel sorun alanları detaylı olarak tespit edilmiştir. İçerik analizi aşamasında veriler, öncelikle kodlanmış, ardından tematik analiz yoluyla ortak sorun başlıkları belirlenmiştir. Tespit edilen sorunlar, eğitime erişim eksikliği, ekonomik bağımsızlık yoksunluğu, toplumsal baskılar, şiddet vakalarının artışı, karar alma mekanizmalarına katılım yetersizliği, göçten kaynaklı sosyal uyum problemleri, kamu hizmetlerine erişimde güçlükler ve afet riski nedeniyle güvenli yaşam alanlarının eksikliği gibi 9 temel başlık altında sınıflandırılmıştır. Elde edilen bu sorun alanları doğrultusunda, çözüme yönelik 97 öneri geliştirilmiş ve öneriler yerel ve ulusal politika yapıcılara rehberlik edecek şekilde sistematik olarak düzenlenmiştir. Bu süreçte önerilerin somut ve uygulanabilir olması amacıyla, saha çalışmasında elde edilen verilerden hareketle bölgesel farklılıklar da göz önünde bulundurulmuştur.

Çalışmanın yöntem bölümünde, verilerin güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamak amacıyla ayrıntılı dokümantasyon ve veri üçgenlemesi gibi tekniklerden yararlanılmıştır. Veri üçgenlemesi, bir konu veya sorunun farklı veri kaynakları, yöntemler ya da perspektifler üzerinden analiz edilmesi yöntemidir. Bu çalışmada da güvenilirliği artırmak ve doğruluğu sağlamak için görüşmelerden elde edilen bilgilerin birbiriyle karşılaştırılması esas alınmıştır. Çalışma kapsamında ayrıca, katılımcıların görüşlerini daha derinlemesine anlamak adına her görüşme kayıt altına alınmış, analiz sürecinde doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından finanse edilen ve

çalışmanın yazarının tek yürütücüsü olduğu bu araştırma³, farklı zamanlarda yapılmış arama konferansları sonucunda elde edilen bir kısım bulgulara dayanmaktadır. Arama konferansı, katılımcı bir planlama yöntemi olarak kullanılan bir süreçtir. Bu yöntemde, günlük hayatta doğrudan ilişkide bulunmayan veya bulunamayan kişiler bir araya gelir ve ortak akıl yoluyla hareket etmeyi amaçlar. Çalışma kapsamında 81 ilde yaşayan 1651 kadına ve il bazında belirlenen yüzde 20 cinsiyet kotası ile toplantılara katılım sağlayan toplam 434 erkeğe (toplamda 2085 kişiye) ulaşılmıştır. Katılımcı bir yönetim tekniği olan arama konferansının çalışma kapsamında tercih edilmesinin en önemli sebebi de kişilerdeki enerjiyi harekete geçirerek; iş birliği, uyuma ve bütünleşmenin sağlandığı birleştirici bir ortak akıl yaratmaktır.

Çalışmanın birinci kısmında, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. Bu bölümde, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, sadece biyolojik farklılıkları değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel olarak inşa edilen cinsiyet rollerini ve bu rollerin yaratmış olduğu eşitsizlikleri kapsamaktadır. Çalışmanın ikinci kısmında toplumsal cinsiyet eşitliğinin temel unsurlarını oluşturan ve uluslararası çalışmalara kaynaklık eden "kararlara katılım/temsiliyet, ekonomiye katılım, eğitim ve sağlık" göstergeleri üzerinden Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliğindeki genel görünümü, somut veriler ışığında değerlendirilecek ve tartışılacaktır. Ayrıca çalışmanın bu kısmında, projenin gerçekleştirilmesinin ardındaki sebepler ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin etkin bir şekilde sağlanabilmesi için yerel düzeyde çeşitlilik gösteren verilere duyulan ihtiyacın nedenleri detaylandırılmıştır. Çalışmanın üçüncü kısmında, arama konferanslarında elde edilen ortak bulgular çerçevesinde Türkiye'de 81 il düzeyinde kadınların yaşadığı ortak 9 temel sorun alanlarına ve bunların genel tanımları ele alınmıştır. Çalışmanın çözüm önerileri bölümünde ise, Türkiye'nin 81 ilinde kadınların karşılaştığı sorunlar göz önünde bulundurulularak, toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi amacıyla katılımcılar tarafından belirlenen sorunlara yönelik politika ve çözüm önerileri sunulmuştur.

³ Bu çalışma, TEPAV tarafından gerçekleştirilen bir projenin sonuç raporudur. Bu kapsamda proje bağlamında etik onay izni alınmamıştır. Çalışma, bir projeden üretilmiş ve etik onay belgesi için geriye dönük süreç işletilemeyeceği için çalışma bu konudan muaf tutularak makale değerlendirme süreci işletilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Kavramsal Çerçeve

Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve erkeklerin toplumsal yaşamın tüm alanlarında eşit haklara, fırsatlara ve sorumluluklara sahip olması anlamına gelmektedir (Ecevit, 2021). Bu kavram, biyolojik cinsiyetten ziyade toplumsal ve kültürel olarak inşa edilen cinsiyet rollerini ele alarak, bu rollerin yarattığı eşitsizlikleri analiz eder (Butler, 2019). Toplumsal cinsiyet eşitliği yalnızca yasal düzenlemelerle sağlanabilecek bir hedef değil; toplumsal normların, değerlerin ve davranış kalıplarının dönüşümünü gerektiren derinlemesine bir süreçtir. Connell (2018), toplumsal cinsiyetin dinamik ve sosyal ilişkiler sistemi içinde sürekli yeniden üretilen bir yapı olduğunu vurgulamaktadır. Bu yapı; eğitim, istihdam, siyasi katılım ve karar alma mekanizmaları gibi yaşamın her alanında etkisini göstermektedir. Cinsiyet rolleri çocukluktan itibaren öğrenilip içselleştirilmekte ve bu durum, toplumsal eşitsizliklerin sürdürülmesine zemin hazırlamaktadır (Sancar, 2020).

Toplumsal cinsiyet eşitliği tartışmaları, feminist teorinin gelişimiyle birlikte şekillenmiş ve farklı aşamalardan geçmiştir. Birinci dalga feminizm döneminde (19. yüzyıl - 20. yüzyıl başları) kadınların temel haklara erişimi, mücadelelerin odak noktası olmuştur. Oy hakkı, eğitim hakkı ve mülkiyet hakkı gibi temel haklar bağlamında ele alınan dönem, liberal feminist hareketin temellerini oluşturmuştur (Donovan, 2015). İkinci dalga feminizm döneminde (1960'lar - 1980'ler), "kişisel olan politiktir" sloganı özel alan-kamusal alan ayrımını sorgularken, de Beauvoir'ın (1949) *İkinci Cins* eseri ve Friedan'ın (1963) *Kadınlığın Gizemi* adlı çalışması, kadınların toplumsal rollerine eleştirel bir bakış açısı sunmuştur. Bu dönemde feminist hareket, kadınların ev içi emek ve bakım rollerine odaklanarak toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yapısal karakterini görünür kılmıştır. Üçüncü dalga feminizm ise (1990'lar ve sonrası), Butler'ın (1990) performatif toplumsal cinsiyet teorisi ile toplumsal cinsiyetin değişken ve inşa edilen bir yapı olduğunu ortaya koymuştur. Crenshaw'ın (1989) kesişimsellik yaklaşımı ve queer teori gibi post-yapısalcı feminist eleştiriler de bu dönemde önemli bir yer tutmuştur. Walby (2020), toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yalnızca kadın-erkek ikiliği üzerinden değil, sınıf, etnisite, cinsel yönelim gibi diğer toplumsal kategorilerle birlikte ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bakış açısı, farklı kadınlık deneyimlerinin ve çoklu dezavantaj durumlarının anlaşılmasını mümkün kılmaktadır.

Scott (1986), toplumsal cinsiyeti dört temel boyut üzerinden analiz etmiştir: Kültürel semboller (toplumsal cinsiyetin mitler ve kültürel

temsiller yoluyla yeniden inşası), normatif kavramlar (dini, eğitsel, yasal ve politik söylemler), toplumsal kurumlar (aile, eğitim, işgücü piyasası ve devlet) ve öznel kimlik (bireylerin toplumsal cinsiyet kimliklerini içselleştirme süreçleri). Bu analiz çerçevesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin çok boyutlu yapısını anlamaya yönelik önemli bir teorik araç sunmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında eğitim, istihdam, siyasi katılım ve karar alma mekanizmalarına erişim temel bileşenler arasında yer almaktadır (Dedeoğlu ve Elveren, 2017). Özellikle eğitim, bireylerin cinsiyet rollerini sorgulamalarını ve eşitlikçi bir bakış açısı geliştirmelerini sağlayan kritik bir alandır. Aynı şekilde, kadınların işgücüne katılım oranının artırılması, ekonomik bağımsızlıklarının sağlanması açısından hayati öneme sahiptir. Kadınların karar alma mekanizmalarında ve siyasi katılım süreçlerinde daha fazla yer alması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kurumsallaşmasına katkı sunmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ölçülmesi, eşitsizliklerin boyutlarını somut bir şekilde ortaya koymak ve etkin politikalar geliştirmek açısından büyük önem taşımaktadır. Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu gibi uluslararası endeksler, eğitim, sağlık, ekonomik katılım ve siyasi temsil gibi alanlarda toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ölçerek ülkelerin performansını değerlendirmektedir (World Economic Forum [WEF], 2023). Bu tür ölçümler, ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda mevcut durumlarını tespit etmelerine ve bu hedeflere ulaşma yolundaki ilerlemelerini izlemelerine olanak sağlar. Bu ölçümler, sadece mevcut eşitsizliklerin boyutlarını belirlemekle kalmaz; aynı zamanda hangi alanlarda iyileştirme yapılması gerektiğini de gösterir. Ancak, toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerine ulaşmak, yalnızca istatistiki verilerle sağlanabilecek bir süreç değildir. Toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının başarısı, veriye dayalı analizler ve sürekli izleme süreçleriyle güçlendirilmeli; aynı zamanda bu politikaların yerel ve ulusal düzeyde somut eylem planlarıyla desteklenmesi gerekir. Politikaların izlenebilirliği ve başarı oranı, etkin stratejilerin geliştirilmesi için gereklidir. Özellikle yerel düzeyde uygulamalar, toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçlarına uygun çözümler üretmelidir.

Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğindeki Genel Görünümü

Toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları ve çalışmaları, uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmektedir. Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB), Dünya Ekonomik Forumu gibi kuruluşlar, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda veri toplamak, analiz yapmak ve politika önerileri sunmak için çeşitli endeksler ve raporlar hazırlamaktadır. Son yıllarda Türkiye'de yapılan araştırmalar, toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirirken, kadınların ekonomik ve sosyal konumlarının giderek kötüleştiğini göstermektedir. 2021 yılında Birleşmiş Milletler'in Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ne göre, Türkiye 191 ülke arasında 68. sırada yer almıştır (United Nations Development Programme-UNDP, 2022), 2022 Dünya Ekonomi Forumu Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'nda, Türkiye 146 ülke içinde 124. sırada yer almaktadır (World Economic Forum, 2022). Türkiye'nin uluslararası alanda cinsiyet eşitsizliği konusunda olumsuz bir imaj sergilemesinin ardında, yerel ve bölgesel düzeyde, kadınlar ile erkekler arasındaki farkların derinleşmesine bağlı olarak açıklanabilir. Bu durumu daha iyi anlamak için, Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin temel unsurlarını oluşturan "kararlara katılım/temsiliyet, ekonomiye katılım, eğitim ve sağlık" gibi dört ana göstergelyi temel alarak Türkiye'deki kadınların mevcut durumunu incelemek önemlidir (United Nations Development Programme, 2021). Belirlenen göstergeler üzerinden Türkiye'de cinsiyet eşitliğinin genel görünümü şöyledir:

Temsiliyet: Bu endeks, siyasi karar alma mekanizmalarına kadınların katılım düzeyi ile yakından ilişkilidir. Bu kavram, kadınların siyasi süreçlerde ne kadar temsil edildiğini ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama konusundaki ilerlemeyi değerlendirmek için önemli bir ölçüt olarak kullanılmaktadır. Kadınların siyasi arenadaki varlığının artması, politika yapımında daha kapsayıcı ve çeşitlilikçi kararlar alınmasına katkı sağlamakta ve toplumun genel refahını artırmaktadır. Bu endeks üzerinden Türkiye'nin genel durumu şöyledir:

- **Türkiye'de, yerel yönetim birimlerinde karar verici pozisyonda kadınların yalnızca, yüzde 13'ü yer almaktadır:** 2019 yerel seçim verilerine göre, Türkiye'de toplam 1.389 belediye başkanı görev yapmaktaydı ve bu başkanlardan sadece yüzde 3'ü, yani 41'i kadındı. Büyükşehirlerde ise 30 büyükşehir belediye başkanından yalnızca 2'si kadındı. Ayrıca, Türkiye genelindeki 18,196 köy muhtarından sadece 115'i ve 32,019 mahalle muhtarından yalnızca 970'i kadınlar tarafından

yönetiliyordu (Yüksek Seçim Kurulu, 2019). Geçtiğimiz aylarda (31 Mart 2024 tarihinde) yapılan Mahalli idareler Seçimlerinde, 11 ilde kadın belediye başkan adayları kazanmıştır. Aydın, Diyarbakır, Eskişehir, Gaziantep ve Tekirdağ olmak üzere 5 büyükşehir belediyesi kadın başkanlar tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Aynı seçimlerde, kadın muhtar sayısı önemli oranda artarak bin 134'ten 2 bin 150'ye çıkmıştır. Bu, yaklaşık yüzde 100'lük bir artışa işaret etmektedir (Yüksek Seçim Kurulu, 2024).

- **Türkiye'de parlamentoda yer alan kadın oranı yüzde 20,1'dir** (YSK, 2023). 2023 yılında Türkiye'de düzenlenen 28. Dönem Milletvekilliği Seçimleri'nde, parlamentoda kadınların temsil oranı yüzde 20,1'dir. Bu oran, bir önceki 27. Dönem'deki yüzde 17,1'lik kadın temsil oranından daha yüksektir. 28. Dönem'de, parlamentoya en yüksek oranda kadın milletvekili gönderen parti Yeşil Sol Parti olmuştur. Bu parti, 61 milletvekilinden 30'unu kadın olarak göndermiş ve böylece yüzde 49 gibi oldukça yüksek bir kadın temsil oranına ulaşmıştır; bu oran diğer partilere göre önemli ölçüde daha yüksektir. Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), 267 milletvekilinin 50'sinin kadın olması neticesinde yüzde 18,7 gibi bir kadın milletvekili oranına ulaşmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), 169 milletvekilinden 30'unun kadın olması ile yüzde 17'lik bir kadın temsil oranına sahip olduğunu kaydetmiştir. İYİ Parti'nin toplam 44 milletvekilinden 6'sının kadın olması, parti adına yüzde 13,7'lik bir kadın temsil oranını işaret etmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ise 50 milletvekilinden 4'ünün kadın olmasıyla yüzde 8'lik bir kadın temsil oranına sahiptir. Bu veriler, Türkiye'nin 28. Dönem Milletvekilliği Seçimleri'nde kadın temsiline partiler bazında nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. (Yüksek Seçim Kurulu, 2023; Cumhuriyet Gazetesi, 2023).
- **2023 yılında Türkiye'de atanmış kadın vali oranı yüzde 2,4 iken, kadın kaymakam oranı yüzde 10 olarak kaydedilmiştir.** 2023 yılında Türkiye genelinde sadece 2 kadın vali atanmıştır ve bu valiler Afyon ve Yalova gibi illerde görev yapmaktadır. Aynı yıl içinde toplam 973 kaymakamdan yalnızca 101'i kadındır. (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2023).
- **Yükseköğretimde görevli profesörler arasında kadın profesörlerin oranı yüzde 32,4 olarak belirlenmiştir** (Yüksek Öğretim Kurumu, 2022). 2022 istatistiklerine göre hesaplanan bu veri, akademik alanda cinsiyetler arası dengesizliğin hala devam ettiğini göstermektedir. Kadınların profesörlük pozisyonlarında temsil edilme oranının hala

düşük olduğu anlaşılmaktadır. Eşitlikçi politikaların ve teşviklerin önemi, akademiye daha fazla kadın profesörün yeteneklerini ve potansiyelini ortaya çıkarabilmeleri için desteklenmesini sağlamaktadır.

- **Türkiye genelinde benzer işlerde çalışan kadınların ücret oranı yüzde 23,6 iken, erkeklerin ücret oranı yüzde 66,1'dir.** Türkiye'de benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitsizliği oldukça belirgin bir şekilde görülmektedir. Ortalama olarak, kadınlar erkeklere göre yüzde 23,6 oranında daha düşük ücret almaktadır. Örneğin, aynı pozisyonda çalışan bir erkek meslektaşıyla karşılaştırıldığında, kadınlar yüzde 66,1 oranında daha az ücret alabilmektedir. Bu durum, cinsiyet temelli ücret adaletsizliğinin hala ciddi bir sorun olduğunu göstermektedir ve toplumda eşitlikçi önlemlerin alınması gerekliliğini vurgulamaktadır (Kavas, A; Düşündüre, A. ve Avşar, İ., 2020).

Eğitim: Bu endeks, toplumsal cinsiyet eşitliğinin eğitim alanındaki yansımalarını ölçmek amacıyla kullanılır. Eğitim endeksi, kadınlar ve erkekler arasında eğitim fırsatları ve erişimine dayalı olarak ele alınır. Okuryazarlık Oranı, İlköğretimden Üniversiteye Eğitim Süreci ve Eğitim Seviyeleri Arasındaki Cinsiyet Eşitsizliği eğitimin endeksinin üç ana bileşenini oluşturur. Bu endeks üzerinden Türkiye'nin genel durumu şöyledir:

- **Türkiye genelinde, 25 yaş ve üzerindeki toplam nüfusun en az lise ve üstü eğitime sahip kadınların oranı yüzde 33 seviyelerindedir.** Erkeklerde ise bu oran yüzde 46 düzeyindedir. Bu veriler, ülkedeki cinsiyetler arası eğitim düzeyi farklılıklarını göstermektedir. Erkekler, lise ve üstü eğitime sahip olma konusunda kadınlara kıyasla biraz daha avantajlı durumdadır (Kavas, A; Düşündüre, A. ve Avşar, İ., 2020).
- **Türkiye'de 25 yaş ve üzerinde yükseköğretim mezunu olan kadınların oranı yüzde 20,9'dur.** Türkiye genelinde, 25 yaş ve üzerindeki nüfus içinde yükseköğretim mezunu olan kadınların oranı yüzde 20,9 iken, erkeklerin oranı yüzde 25,1 olarak belirlenmiştir. Bu veriler, yükseköğretim düzeyinde kadınların, erkeklere kıyasla daha düşük bir oranda temsil edildiklerini göstermektedir. (Türkiye İstatistik Kurumu/TÜİK, 2023a).

- **Türkiye'de yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı yüzde 67'dir.** 2023 yılında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan araştırma kapsamında derlenen bu veri, Türkiye'de kadınların eğitim düzeyinin artmasıyla işgücüne katılım oranlarının olumlu yönde etkilendiğini göstermektedir. İşgücüne katılım oranları Türkiye'de eğitim seviyesine göre değişmektedir: Okuryazar olmayan kadınlar için yüzde 12,8, ilköğretim mezunu kadınlar için yüzde 25,3, lise mezunu kadınlar için yüzde 32,5, mesleki veya teknik lise mezunu kadınlar için yüzde 38,5 ve yükseköğretim mezunu kadınlar için yüzde 67,6'dır. (Türkiye İstatistik Kurumu/TÜİK, 2023a).
- **Türkiye'de kadınların yüzde 15,9'u eşlerinden daha yüksek eğitim seviyesine sahiptir.** TÜİK'e göre, kadınların yüzde 39,4'ü eğitim seviyesi kendilerinden yüksek olan erkeklerle evlidir. Eğitim seviyeleri birbirine eşit olan çiftlerin oranı yüzde 42,8 iken, kadınların eşlerinden daha yüksek eğitilmiş olduğu durumlar yüzde 15,9 olarak kaydedilmiştir. (Türkiye İstatistik Kurumu/TÜİK, 2023a).

Ekonomiye katılım: Toplumsal cinsiyet eşitliğinde kadınların ekonomiye katılımları, başka bir ifadeyle işgücüne aktif olarak dahil olmaları ve ekonomik hayatta erkeklerle eşit fırsatlara sahip olmaları anlamına gelir. Bu, kadınların işgücüne katılımını teşvik etmek, eşit iş fırsatları sağlamak, ücret adaletini sağlamak ve kadınların ekonomik bağımsızlıklarını desteklemek için alınan önlemleri içerir. Ekonomiye katılım başlığı altında Türkiye'deki genel görünüm şöyledir:

- **Türkiye'de kadınların istihdam oranı, erkeklerin istihdam oranının yarısından azdır.** Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptığı analize göre, 15 yaş ve üzeri istihdam edilenlerin oranı yüzde 45,2 olarak belirlenmiştir. Bu oran, kadınlarda yüzde 28,0 iken erkeklerde yüzde 62,8'dir. (Türkiye İstatistik Kurumu/TÜİK, 2023a).
- **Türkiye genelinde kadınların yarı zamanlı çalışma oranı yüzde 16,4 olarak tespit edilmiştir.** TÜİK araştırmasına göre, Türkiye'deki yarı zamanlı çalışanların toplam istihdam içindeki payı yüzde 9,9'dur. Bu oran kadınlarda yüzde 16,4, erkeklerde ise yüzde 7 olarak tespit edilmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu/TÜİK, 2023a).
- **25-49 yaş aralığındaki ve evlerinde 3 yaşından küçük çocuğu bulunan kadınların işgücüne katılım oranı yüzde 26,1 olarak saptanmıştır.** Türkiye'de 25-49 yaş aralığındaki çocuğu olan kadınların istihdam

oranı yüzde 26,1 olarak belirlenmiştir. Aynı yaş grubundaki erkeklerin istihdam oranı ise yüzde 89,1 seviyesindedir. Bu veriler, çocuk sahibi kadınların istihdamda erkeklere göre daha düşük katılım oranına sahip olduğunu göstermektedir. Anne olmanın işgücüne katılımı etkileyecek faktörlerden biri olduğu anlaşılmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu/TÜİK, 2023a).

Sağlık: Toplumsal cinsiyet eşitliğinde sağlık endeksi, toplumun kadınlar ve erkekler arasında sağlık hizmetlerine erişim ve sağlık sonuçları açısından eşitlik düzeyini ölçen bir göstergedir. Bu endeks, toplumun kadınların ve erkeklerin sağlıkla ilgili farklı ihtiyaçlarına ve eşitsizliklerine odaklanarak, cinsiyet temelli sağlık eşitsizliklerini belirlemeye yardımcı olur. "Sağlık" başlığı altında Türkiye'deki genel görünüm şöyledir:

- **Türkiye'de doğumda beklenen yaşam süresi kadınlar için 81,3 yıl, erkekler için ise 75,6 yıldır.** Bu veri, kadınların genellikle erkeklere kıyasla daha uzun bir yaşam süresine sahip olduğunu göstermektedir. Doğuşta beklenen yaşam süresi, ülkedeki sağlık hizmetleri, yaşam koşulları ve diğer faktörlerin bir göstergesidir ve toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında kadınların sağlık ve yaşam kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilecek bir veridir. (TÜİK, 2023b).
- **Türkiye'de toplam doğurganlık hızı 1,62 çocuktur.** Toplam doğurganlık hızı, bir kadının doğurganlık yaşam dönemi boyunca ortalama kaç çocuk doğurduğunu ifade eden bir demografik göstergedir. Türkiye'de doğurganlık hızı, 2001 yılında 2,38 çocuk iken, 2022 yılında 1,62 çocuğa gerilemiştir (TÜİK, 2023b).

Toplumsal cinsiyet eşitliği endekslerine ek olarak, Türkiye'de her 10 kadından 4'ünün hayatında en az bir defa şiddete maruz kaldığı düşünüldüğünde her türlü şiddete (fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik) yönelik mevcut durum analizlerini de ele almakta fayda vardır:

- **Türkiye, Avrupa ve OECD ülkeleri arasında kadınların erkeklerden fiziksel veya cinsel şiddet gördüğü oranın en yüksek olduğu ülke olarak dikkat çekmektedir.** Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) verilerine göre, Türkiye'de kadına yönelik şiddet oranı yüzde 38'e ulaşmaktadır. Bu oran, her 10 kadından 4'ünün hayatlarında en az bir kez erkek şiddetine maruz kaldığını göstermektedir (Euronews, 2022). Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun 2022 yılı araştırmasına göre, Türkiye'de 334 kadın erkekler tarafından öldürülmüş ve 245 kadın şüpheli şekilde hayatını kaybetmiştir. Büyükşehirler,

kadın cinayetlerinin yoğun olarak yaşandığı bölgeler arasında öne çıkmaktadır. Örneğin, 2022'de İstanbul'da 64, İzmir'de 19, Ankara'da 17, Antalya'da 13, Adana'da 10, Şırnak, Mersin ve Konya'da ise 9'ar kadın cinayeti kaydedilmiştir. Bu istatistikler, Türkiye'de kadına yönelik şiddetin ciddi bir sorun olarak varlığını sürdürdüğünü göstermektedir (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2022).

Yukarıda toplumsal cinsiyet eşitliğinin temel göstergeleri üzerinden yapılan mevcut durum analizlerine göre Türkiye'de kadınların kararlara veya karar alma mekanizmalarına katılımının düşük olduğuna ilişkin yorum yapmak yanlış olmayacaktır. Türkiye'nin uluslararası toplumsal cinsiyet eşitliği endekslerindeki zayıf performansı, ekonomik gelişmeye yönelik politikalar kadar toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele politikalarına da ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin 81 ilinin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda gösterdiği performansın farklılıklar gösterdiği unutulmamalıdır. Her il, kadınların eğitim, istihdam, sağlık ve siyasi katılım gibi alanlarda yaşadığı eşitsizliklerde kendine özgü dinamiklere sahiptir. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için uygulanan politikaların ve programların tasarımında, her ilin özel ihtiyaçlarını ve güçlü yönlerini dikkate almak büyük önem taşır.

81 İilde Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunların Toplumsal Cinsiyet Eksenindeki Genel İncelemesi

TEPAV tarafından yürütölen *81 İl Düzeyinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Genel Görünümü* başlıklı proje, Türkiye'deki 81 ilde kadınların karşılaştığı çeşitli sorunları belirlemek ve yaygın problemlere yönelik çözüm önerileri geliştirmek amacıyla hayata geçirilmiştir. TEPAV'ın finansal desteğiyle ve çalışmanın yazarının liderliğinde yürütölen projenin temel amacı, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde kadın temalı bildirgeler hazırlamaktır. Bu çalışmada da 81 ili bünyesinde barındıran ve 9 farklı şehirde düzenlenen arama konferanslarının genel sonuçlarını yansıtmak amacıyla öncelikle ulusal düzeyde katılımcı bir yöntemle ele alınan ve 81 ilde de ortaklaşan kadın sorunlarının ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin paylaşılması hedeflenmektedir.

Arama konferansı yöntemi temel alınarak yüzyüze yürütülen toplantıların gerçekleştiği iller, Samsun, Antalya, İzmir, Sivas, Erzurum, Kocaeli, İstanbul, Diyarbakır ve Ankara'dır. Bu illerde düzenlenen konferanslara, yakın komşu illerden katılım sağlanmıştır. Yüzyüze gerçekleştirilen toplantılar kapsamında merkez iller seçilirken; ulaşılabilirlik ve mesafe koşullarının yanı sıra; sosyo-ekonomik durum, kültürel ve coğrafi açıdan birbirine yakınlık gösteren diğer komşu illerin özelliklerini yansıtmaları da dikkate alınmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Arama konferanslarının düzenlendiği iller ve merkez ildeki toplantıya katılım sağlayan komşu iller

Toplantının yapıldığı merkez il	Samsun	Antalya	İzmir	Sivas
Toplantı tarihi	5 Kasım 2022	12 Kasım 2022	20 Kasım 2022	26 Kasım 2022
Merkez ildeki toplantıya katılım sağlayan komşu iller	Amasya	Afyonkarahisar	Aydın	Çorum
	Artvin	Burdur	Balıkesir	Elazığ
	Giresun	Isparta	Denizli	Kayseri
	Ordu	Muğla	Kütahya	Malatya
	Rize		Manisa	Tokat
	Sinop		Uşak	Tunceli
	Trabzon			Yozgat
	Erzurum	Kocaeli	Ankara	İstanbul
3 Aralık 2022	10 Aralık 2022	18 Mart 2023	19 Mart 2023	21 Mart 2023
Ağrı	Bartın	Aksaray	Çanakkale	Adana
Ardahan	Bilecik	Çankırı	Edirne	Adıyaman
Bayburt	Bolu	Eskişehir	Kırklareli	Batman
Bingöl	Bursa	Karaman	Tekirdağ	Bitlis
Erzincan	Düzce	Kırıkkale		Gaziantep
Gümüşhane	Karabük	Kırşehir		Hakkari
İğdır	Kastamonu	Konya		Kahramanmaraş
Kars	Sakarya	Nevşehir		Kilis
Muş	Yalova	Niğde		Mardin

Van	Zonguldak	Mersin
		Osmaniye
		Siirt
		Şanlıurfa
		Şırnak

Arama konferanslarının tasarımında katılımcı sayısı ve profilinin belirlenmesi öncelikli olmuştur. Kadın sorunu, toplumsal bir sorun olarak kabul edildiği için; konferansların planlaması, bölgeyi iyi tanıyan, kadın sorunlarına ilişkin gözlemleri yapabilecek yetkinliğe sahip olan ve yerel kadın sivil toplum örgütlerinin tavsiyeleri dikkate alınarak yapılmıştır. Bu doğrultuda, akademisyenler, muhtarlar, baro, oda ve borsa temsilcileri, sivil toplum örgütü temsilcileri, kooperatif üyeleri, yerel kanaat önderleri ve iş insanlarına, TEPAV aracılığıyla davetler gönderilmiştir.

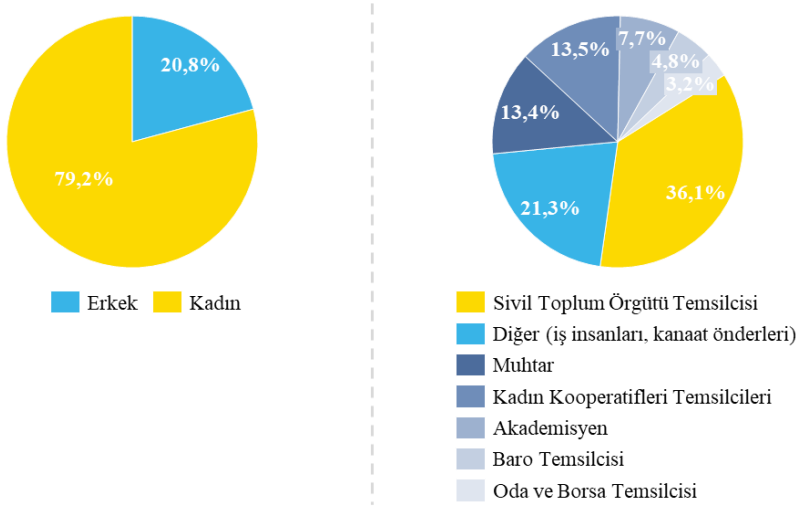
Yapılan geniş katılımlı arama konferanslarında, kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık amacıyla uygulanan cinsiyet kotası, erkekler için yüzde 20 oranında belirlenmiştir.

Şekil 1 : 81 İl düzeyinde arama konferansları

TEPAV liderliğinde gerçekleştirilen 9 aşamalı çalıştaylar, toplamda 2085 kişinin katılımını sağlamıştır. Katılımcıların yüzde 79,18'i (1651 kişi) kadınlar, yüzde 20,82'si (434 kişi) erkeklerden oluşmaktadır. Kadın sorununun ulusal bir mesele olarak kabul edilmesi sebebiyle, partiler üstü bir yaklaşım benimsenerek düzenlenen çalıştaylara; sivil toplum kuruluşları

temsilcileri, muhtarlar, akademisyenler, kadın kooperatiflerinin üyeleri, oda ve borsa temsilcileri, bölgenin kanaat önderleri ve iş insanları katılım sağlamıştır. Çalıştaylara en fazla katılım yüzde 36,12 ile sivil toplum örgütü temsilcilerinden gelmiştir. Sivil toplum örgütlerini, yüzde 21,25 ile bölgenin kanaat önderleri ve iş insanları, yüzde 13,48 ile kadın kooperatiflerinin üyeleri, yüzde 13,38 ile muhtarlar, yüzde 7,72 ile akademisyenler, yüzde 4,84 ile baro temsilcileri ve yüzde 3,21 ile oda ve borsa temsilcileri takip etmiştir (Şekil 2).

Şekil 2: Kadın çalıştayları katılımcılarının demografik bilgileri

Türkiye'de Ulusal Düzeyde Ortaklaşan Kadın Sorunları ve Bu Sorunların Genel Tanımları

Çalışmanın bu kısmında, Türkiye genelinde kadınların karşılaştığı sorunları tespit etmek amacıyla 81 il düzeyinde gerçekleştirilen kadın çalıştaylarının sonuçları ele alınmıştır. Bu çalıştaylar sonucunda il ve bölge düzeyinde ele edilen veriler sonucunda ulusal düzeyde katılımcı yöntemle hazırlanan kadın sorunlarına ve çözüm önerilerine yer verilmiştir. Çalışma, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve temel sorun alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Ana başlıklar, temel sorunları ifade ederken; alt başlıklar, bu sorunlarla ilişkili ve ilgili olan, il ve bölge düzeyinde tartışılan diğer konuları kapsamaktadır. Ulusal düzeyde kadın sorunlarının belirlenmesi sürecinde, bu ana ve alt başlıklar dikkate alınarak, sorunların çözümüne yönelik politika önerileri geliştirilmiştir.

Çalışma kapsamında il ve bölge düzeyinde yapılan çalıştaylardan elde edilen bulgulara göre, Türkiye genelinde kadınların yaşadığı ortaklaşan 9 temel sorun alanı ve bu sorunlarla ilgili 53 adet alt başlık olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda, ortaklaşan unsurlar kapsamında katılımcılar tarafından belirlenen sorun alanları, genel tanımları ve bu sorun alanları ile ilgili diğer alt başlıklara yönelik bilgiler sunulmuştur.

- **Sorun alanı-1: Kadınlara yönelik toplumsal rollerin ve kadın üzerinden yaratılan algının kadınların yaşamlarını (aile içi, ekonomik, sosyal, vb.) olumsuz yönde etkilemesi**
 - **Genel tanım:** Toplumsal baskı, ötekileştirme ve aile içi sorumlulukların eşit olmayan dağılımı gibi faktörler, kadınların yaşamın çeşitli alanlarından uzaklaşmalarına sebep olmaktadır. Bu durum, kadınların sosyal, ekonomik ve politik yaşama katılımlarını engelleyen temel faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle toplumsal cinsiyet rollerinin pekiştirilmesi ve geleneksel yapıların devam ettirilmesi, kadınların üzerindeki bu baskıların sürekliliğini sağlamakta ve ötekileştirilmelerine zemin hazırlamaktadır. Ayrıca, aile içinde sorumlulukların eşit bir şekilde paylaşılmaması, kadınların iş gücü piyasasına tam anlamıyla katılmalarını ve sosyal hayatta aktif roller üstlenmelerini zorlaştırmaktadır. Bu sorunlar, kadınların kapsayıcı kalkınma süreçlerine tam olarak katılımlarını engelleyen önemli engeller arasında yer almaktadır.
 - **Tartışılan diğer alt başlıklar:**
 1. Kadınlar üzerindeki toplumsal baskı ve ötekileştirme nedeniyle kadının aile içi sorumluluklarını artırması ve sosyal hayattan uzaklaşması,
 2. İller genelinde toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları, sendikal haklar alanında bilgilendirme faaliyetlerinin yeterli düzeyde yapılmaması,
 3. Kadın haklarını (sendikal hak, miras hakkı, vs.) koruyan derneklerin, nitelik ve nicelik olarak yetersiz olması
 4. Kadınların sosyal haklardan (mal, miras, vs.) mahrum kalması

- **Sorun alanı-2: Kadınların ve kız çocuklarının eğitime erişim sorunu**
 - **Genel tanım:** Özellikle kırsal alanlarda yeterli olanakların sunulamaması nedeniyle kadınlar ve kız çocukları eğitime erişimde zorluk çekmektedirler.
 - **Tartışılan diğer alt başlıklar:**
 5. Cemaatlerin ve Sıbyen Mekteplerinin, kadınların ve kız çocuklarının eğitime erişimini olumsuz yönde etkilemesi,
 6. Özel okulların açılması ile birlikte devlet okullarında kalitenin düşmesi ve ücretlerin herkesin kesesine uymaması,
 7. Kız çocuklarının erken yaşta evlilikler yapmaları/başlık parası için zorla evlendirilmeli nedeniyle eğitime devam edememesi,
 8. Kırsal alanda taşınmalı eğitim sisteminin, kız çocuklarının eğitime erişimini engellemesi,
 9. Çocuk gelişimi için gerekli kurumların nicelik ve nitelik açısından yetersiz olması,
 10. Eğitim-öğretim döneminde kız çocuklarının barınma sorunu,
 11. Aşiret mensubu çocukların akran zorbalığı eğiliminde olmalarının, özellikle kız çocuklarının eğitime erişimini engellemesi.
- **Sorun alanı-3: Kadınların ekonomik özgürlüklerinin azalması**
 - **Genel tanım:** Özellikle kırsal bölgelerde yeterli olanakların sağlanamaması, kadın ve kız çocuklarının eğitime erişiminde önemli zorluklarla karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bu durum, eğitim hizmetlerine ulaşımın sınırlı olması ve eğitim altyapısının yetersizliği gibi faktörlerle daha da kötüleşmektedir. Kırsal alanlardaki bu eksiklikler, cinsiyet eşitliği ve eğitimde fırsat adaleti konularında ciddi engeller oluşturmakta, kadın ve kız çocuklarının eğitim süreçlerine tam olarak katılmalarını zorlaştırmaktadır.
 - **Tartışılan diğer alt başlıklar:**
 12. Akraba evlilikleri sonucunda engelli bireylerin doğması,

13. Kadınların ev ve bakım işleri nedeniyle iş gücüne katılamaması (kreş ve bakımevi sayısının yetersiz olması),
14. Ev hanımlarının sosyal güvence haklarının olmaması,
15. Girişimci kadınlara yeterli destek verilmemesi (özellikle ev içi üretime destek mekanizmaları yetersiz),
16. Eşit iş eşit ücret politikasının uygulanamaması,
17. Mevsimlik tarım işçilerinin kreş sorunu (çocuk bakımı nedeniyle mevsimlik tarım işçilerinin iş gücüne dahil olamaması),
18. Tarımdan gelir eden ailelerde kadınların düzenli iş sahibi olamaması,
19. Tarımda yerel istihdam olanaklarının kullanılmaması,
20. Kadınların kırsal alanda sosyal güvencesi olmaksızın istihdam edilmesi ve kayıt dışı çalışmaları
21. Hizmet ve sanayi sektöründe çalışan kadınların, çalışma hayatlarında güçlük çekmesi
22. Eğitimli kadınların istihdam olanaklarının sınırlı olması ve cam tavan sendromu yaşamaları,
23. Kadınların illerinde yaşadıkları işsizlik sorunu nedeniyle başka illere göç etmesi,
24. Kırsal alanlarda Bütünşehir Yasası'nın uygulamaları sonucunda hayvancılığın bitmesi ve geçimini hayvancılıktan sağlayan kadınların bu alandaki ekonomik özgürlüklerini kaybetmeleri,
25. Kadınların hamilelik, vb. gerekçelerle işe alınmaması,
26. 18 yaşını doldurmuş ve sosyal hizmetlerden ve sığınma evlerinden ayrılan kadınların istihdam ve barınma sorunları
27. Kalıplaşmış meslek cinsiyetleri sebebiyle kadın istihdamında çeşitlilik olmaması,
28. Kadınların sendikal haklarını kullanamamaları, ekonomik anlamda onların mağduriyetlerini artırması,

29. Engelli kadınların iş gücüne dahil olamaması/ engelli kadınlara yönelik hizmetlerin sınırlı olması,
 30. Kadınlara yönelik iş alanlarının sınırlı olması,
 31. Çeşitli cemaat ve vakıf yapılanmaların, dini duyguları istismar edecek şekilde kadınların çalışmalarının günah olduğu fikrini benimsetmesi,
 32. Kadınların, emekli, dul vb. maaş alabilmeler için eşleri tarafından boşanmaya zorlanmaları,
 33. Çalışma hayatında kadınların karşılaşmış olduğu çalışma koşullarının zorluğu,
 34. Engelli çocuk annelerinin, sosyal ve maddi desteklerden yoksun bırakılmaları.
- **Sorun alanı-4: Kadına yönelik her türlü şiddetin son yıllarda artması**
 - **Genel tanım:** Kadına yönelik fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet vakalarında artış gözlemlenmektedir. Bu tür şiddet biçimleri, kadınların hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sağlıklarını ve güvenliklerini ciddi şekilde tehdit etmekte, onların sosyal, ekonomik ve psikolojik refahını olumsuz yönde etkilemektedir. Şiddetin bu çeşitli yönleri, kadınların toplumsal hayata tam anlamıyla katılmalarını engelleyen, onları marjinalleştiren ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştiren faktörler olarak ön plana çıkmaktadır.
 - **Tartışılan diğer alt başlıklar:**
 35. Kadınların fiziksel ve psikolojik şiddete uğraması,
 36. Namus ve töre gerekçesiyle işlenen kadın cinayetleri,
 37. Cinsel istismar (fuhuş, tecavüz, ensest ilişki mağduru olma)
 38. İş hayatında mobing tehlikesi ile karşı karşıya kalma,
 39. Kadınların boşanma aşamasında ve boşanma sonrasında fiziksel ve psikolojik şiddete uğramaları
 40. İl genelinde sığınma evlerinin nitelik ve nicelik açısından yetersiz ve güvensiz olması nedeniyle şiddetin artması,

41. Uyuşturucu ve madde kullanımından kaynaklı olarak kadına yönelik şiddet vakalarının artması
42. 18 yaşını doldurmuş ve sosyal hizmetlerden ayrılan genç kızların istihdam ve barınma sorunlarının şiddeti artırması
43. Akraba evliliklerinin yoğun olarak görülmesi
44. Ulusal medya kanalları üzerinden yayımlanan kadın programları şiddeti artırması,
45. Kadın intihar vakalarını artması,
46. Bireylere aile danışmanlık hizmetlerinin yeterli düzeyde verilmemesi
47. Başlık parası uğruna erken yaşta yapılan evlilikler,
48. Kadına şiddetin engellenmesi yönünde mevzuat yetersizliği.

- **Sorun alanı-5: Kadınların karar alma mekanizmalarına aktif katılmamaları**

- **Genel tanım:** Kadınların siyasi parti örgütlenmeleri, seçim süreçleri ve yerel yönetim birimleri gibi karar alma mekanizmalarına aktif katılımı yetersiz kalmaktadır. Bu durum, kadınların politika yapma süreçlerinde etkin roller üstlenmelerini engelleyen önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Kadınların karar alma mekanizmalarındaki temsiliyet eksikliği, politik eşitlik ve toplumsal cinsiyet adaleti açısından ciddi bir engel teşkil etmektedir.
- **Tartışılan diğer alt başlıklar:**
 49. Yerel yönetim birimlerinde kadınların karar verici noktada işe alınamamaları
 50. Siyasi parti örgütlenmelerinde kadınlara yeterince kota ayrılmaması
 51. Muhtar, belediye başkanı kaymakam, vali gibi söz hakkına sahip alanlarda kadın temsiline yeterli olmaması
 52. İl genelinde kadınların özgür oy tercihlerine müdahale edilmesi,
 53. İl genelinde milletvekilliği seçimlerinde kadınlara yer verilmemesi.

- **Sorun alanı-6: Kadınlar arasında alkol ve madde kullanımının artması**
 - **Genel tanım:** Şiddet ve işsizlik gibi stres kaynakları, kadınlar arasında psikolojik sorunların artmasına ve sonuç olarak alkol ile madde kullanım oranlarının yükselmesine neden olmuştur. Bu durum, sosyal ve ekonomik baskıların kadınların ruh sağlığı üzerinde yarattığı olumsuz etkileri göstermektedir. Alkol ve madde kullanımındaki artış, bu sorunlarla başa çıkmak için kullanılan başa çıkma mekanizmalarının bir yansıması olarak kabul edilebilir.
- **Sorun alanı-7: Göçmenler, sığınmacılar ve mültecilerden kaynaklı olarak kadın sorunlarının artması (güvenlik, şiddet, vb.)**
 - **Genel tanım:** Ulusal düzeyde yaşanan düzensiz göçler ve bu süreçte kentlere yerleşen göçmen, sığınmacı ve mültecilerin varlığı, kadınlara yönelik sorunların (güvenlik, şiddet vb.) artmasına neden olmaktadır. Göçmen, sığınmacı ve mültecilerin yerleştiği kentlerde, sosyal hizmetlerin ve altyapının yetersizliği nedeniyle güvenlik sorunları ve şiddet vakaları özellikle kadınlar için artmaktadır. Bu durum, kadınların günlük yaşamlarında karşılaştıkları riskleri artırarak, onların güvenliklerini ve toplumsal entegrasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir.
- **Sorun alanı-8: Kadınların kamu hizmetlerine erişimde zorluk çekmeleri (güvenlik, aydınlatma, toplu taşıma, sosyal ve kültürel olanaklar, sağlık, rehberlik ve psikolojik danışmanlık)**
 - **Genel tanım:** Kadınlar, kamu hizmetlerine erişimde önemli zorluklar yaşamaktadır; bu hizmetler güvenlik, aydınlatma, toplu taşıma, sağlık, sosyal ve kültürel olanaklar ile rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini içermektedir. Bu erişim güçlükleri, kadınların kamu hizmetlerinden faydalanma imkanlarını sınırlamakta ve genel yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle güvenlik ve aydınlatma gibi temel hizmetlerin yetersizliği, kadınların kamu alanlarında güvende hissetmelerini engellemekte, bu da onların sosyal ve ekonomik etkinliklere katılmalarını kısıtlamaktadır.

- **Sorun alanı-9: Deprem riski nedeniyle güvenli yaşam alanlarının yetersizliği ve kadınların güvenlik sorunu**
 - **Genel tanım:** Deprem riski nedeniyle güvenli yaşam alanlarının yetersizliği, kadınların güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Bu durum, özellikle afetlere hazırlıklı olmayan yapıların yaygınlığı ve bu tür yapıların kadınlar üzerinde yarattığı riskler nedeniyle ciddi endişe kaynağıdır. Güvenli yaşam alanlarının eksikliği, kadınların afet anlarında karşılaşılabilecekleri riskleri artırmakta ve onların genel güvenliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Türkiye'de Ulusal Düzeyde Tespit Edilen Kadın Sorunlarının Çözümüne Yönelik Politika ve Çözüm Önerileri

Çalışmanın bu kısmında kadın çalıştaylarından elde edilen ortak sorun alanları ve katılımcıların bu sorunlara yönelik geliştirdiği çözüm ve politika önerileri ele alınmıştır. Çalıştaylar kapsamında 9 ortaklaşan başlık altında toplam 97 adet politika ve çözüm önerilerine yer verilmiştir. Her bir sorun başlığı altında, çözüm önerilerine ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Sorun alanı-1: "Kadınlara yönelik toplumsal rollerin ve kadın üzerinden yaratılan algının kadınların yaşamlarını (aile içi, ekonomik, sosyal, vb.) olumsuz yönde etkilemesi" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

1. Aile, okul, sosyal çevre ve sosyal medya kaynaklı cinsiyet temelli rollere yönelik eleştirileri ele alacak, uzman pedagoglar tarafından geliştirilen kaliteli bir program, zorunlu eğitim müfredatına dahil edilmelidir.
2. Kadınların yaşam tarzları ve kıyafet seçimlerine yapılan müdahaleleri engellemeye yönelik yasal düzenlemeler güçlendirilmelidir.
3. Kadın kuşağı televizyon programlarının içeriği denetlenmeli ve uygun olmayan içerikler yayından kaldırılmalıdır.
4. İl genelinde muhtarlıklar aracılığıyla toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri ve bilgilendirici seminerler düzenlenmelidir.
5. Eğitim müfredatının her aşamasında, toplumsal cinsiyet temelli önyargılara ve ayrımcılığa yol açan gelenek ve göreneklere karşı bilinçlendirici eğitimler verilmelidir.
6. Evlilik öncesi dönemde, toplumsal cinsiyet eşitliği kursları açılmalı ve bu kurslara katılan çiftlere maddi destek ve sertifika

- sağlanmalıdır. Ayrıca, eğitimin önemi vurgulanarak, kamu spotları ile katılım teşvik edilmelidir.
7. Kadınların hak ve özgürlüklerini anlamaları ve savunmaları için bilinçlendirici seminerler düzenlenmelidir.
 8. Yerel düzeyde kadınlara yönelik sağlık ve kişisel bakım konularında farkındalık çalışmaları yapılmalı, köylerde diş sağlığı, gebelik eğitimi ve kanser taraması gibi hizmetler ücretsiz olarak sunulmalıdır.

Sorun alanı-2: "Kadınların ve kız çocuklarının eğitime erişim sorun" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

9. Eğitimli kanaat önderlerinin liderliğinde, çocukların okullaşma oranlarını artırmaya yönelik farkındalık faaliyetleri düzenlenmelidir.
10. Mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme programlarına öncelik verilerek, kadınların istihdam edilebilirliği desteklenmeli ve bu programlarda çağdaş değerlendirme sistemleri kullanılmalıdır.
11. Ev kadınlarına yönelik mesleki eğitim olanakları artırılmalı, evdeki deneyimlerinin profesyonel iş gücüne dönüşümü teşvik edilmelidir.
12. Eğitim süreçlerinde toplumsal cinsiyet temelli önyargılar ve ayrımcılıkla mücadele eğitimleri her düzeyde verilmelidir.
13. Kız çocuklarının eğitimlerini kesintisiz sürdürmelerini teşvik etmek için idari ve para cezaları içeren yaptırımlar uygulanabilir.
14. Özellikle kırsal bölgelerde eğitime erişimi artırmak için köy okulları yeniden açılmalıdır.
15. Ulusal Ebeveynlik Programı aracılığıyla, çocuk yetiştirme üzerine ücretsiz eğitimler sunulmalıdır.
16. Erken yaşta şiddete meyilli bireylerin tespiti ve rehabilitasyonu için okul rehberlik servisleri ve aile hekimliği işbirliği yapılmalıdır.
17. Gebelik sürecinde ve sonrasında ebeveynlere yönelik grup eğitimleri düzenlenmeli, bu gruplar çocukların yaşlarına göre organize edilmelidir.
18. Müfredatta drama dersleri yer almalı ve bu derslerde toplumsal cinsiyet eşitliği temalı rol modeller oluşturulmalıdır.
19. Yerel düzeyde devam eden yaygın eğitim kurslarında, kurs saatleri boyunca çocuklar için nitelikli bakım etkinlikleri sağlanmalıdır.

20. Yurt yaptırma dernekleri kurularak, gençlerin kaliteli yurt imkanlarına erişimleri sağlanmalı, Kredi Yurtlar Kurumu'nun yurtları artırılmalı ve karma yurt uygulamaları tekrar başlatılmalıdır.
21. Milli eğitim kurumları ile cemaatler arasındaki protokoller iptal edilmeli, devlet eğitim sisteminde cemaat müdahalesinin önüne geçilmelidir.
22. Sanat okulları yerel düzeyde açılarak, sanatsal eğitim olanakları genişletilmelidir.

Sorun alanı-3: "Kadınların ekonomik özgürlüklerinin azalması" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

23. "Eşit işe eşit ücret" ilkesi Anayasal ve yasal düzeyde güvence altına alınmalıdır.
24. Kamu-özel sektör işbirliği ile mesleklerin cinsiyete özgü olmadığına dair farkındalık çalışmaları yapılmalı ve zanaat eğitimi veren kurumların sayısı artırılmalıdır.
25. Yönetici pozisyonlarında ve yönetim kurullarında kadın temsilini artırmak için zorunlu kadın kotası uygulaması başlatılmalıdır.
26. 18 yaşını doldurmuş bireyler için Sevgi Evleri'nde barınma ve istihdam devlet garantisi altına alınmalıdır.
27. Doğum sonrası kadınların yarı zamanlı veya uzaktan çalışma imkanları için esnek istihdam modelleri geliştirilmelidir.
28. Kadın kooperatifleri ve kadın girişimciler için ihale süreçlerinde pozitif ayrımcılık şartları getirilmelidir.
29. Girişimcilik destekleri, kadın lehine güçlendirilerek, kadın girişimcilerin yerel ürünleri işlemeleri için eğitimler verilmelidir.
30. Ev kadınlarının işgücüne katılımını artırmak için ulusal düzeyde bakım ekonomisi geliştirilmeli ve her mahalleye kreş ile yaşlı ve engelli bakım merkezi açılmalıdır.
31. Kayıt dışı istihdamdaki kadın oranını düşürmek için mevzuat boşlukları giderilmeli ve etkili denetimler yapılmalıdır.
32. Yerel yönetim birimlerinde ve merkezi idarede kadın yönetici sayısının artırılması için yüzde 50 kadın taban kotası konulmalıdır.
33. Kadınların işgücüne katılımlarını artırmak ve yerel düzeyde iş garantili meslek kursları açmak için ticaret ve sanayi odaları ile işbirlikleri geliştirilmelidir.

34. Kırsalda yaşayan kadınların üretime yönlendirilmeleri için beceri kursları açılmalı ve yerel ürünlerin pazarlanması için uygun satış alanları planlanmalıdır.
35. İl genelinde nöbetçi kreşler açılarak vardiyalı çalışan kadınlara destek sağlanmalıdır.
36. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kadınlar için yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik yeni düzenlemeler yapılmalıdır.
37. Kadın sorunlarına dikkat çekmek için kurum içinde seminerler ve tartışma grupları düzenlenmelidir.

Sorun alanı-4: "Kadına yönelik her türlü şiddetin son yıllarda artması" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

38. Geleneksel ve sosyal medyada kadına ve çocuklara yönelik şiddeti normalleştiren yayınların tespiti ve bunlara idari ve cezai yaptırımların uygulanması gerekmektedir.
39. Kadına yönelik şiddet olaylarını ele almak üzere özel yetkili mahkemelerin kurulması ve Yargıtay içerisinde bu tür davaları inceleyecek özel bir ceza dairesi oluşturulması gerekmektedir.
40. Kadın Hukuk Danışma Birimleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, sığınma evleri ve cinsel şiddet kriz merkezleri gibi destek kurumları güçlendirilmeli; ayrıca, çok dilli ve hızlı erişim sunan bir şiddet ihbar hattı kurulmalıdır.
41. Yazılı ve görsel medyada cinsiyetçi söylemleri engellemek için mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır.
42. Şiddet mağduru kadınlara yönelik bilgilendirme faaliyetleri artırılmalı ve sığınma evlerinin sayısı ve denetimleri güçlendirilmelidir.
43. Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri'nin farkındalık ve bilgi düzeyi artırılmalıdır.
44. Şiddet mağduru kadınlar için yerel düzeyde destek programları geliştirilmelidir.
45. Şiddet uygulayan erkeklerin tedavi ve rehabilitasyonu için yerel düzeyde terapi evleri açılmalıdır.
46. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için sivil toplum kuruluşları ile iş birlikleri güçlendirilmelidir.

47. Her aileye bir sosyal hizmet uzmanı atanmalı ve mahalle bazında şiddet ve yoksunluk vakalarının tespiti için bir yazılım geliştirilmelidir.
48. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Şiddet ve Taciz Sözleşmesi doğrultusunda iş yerlerinde şiddet ve tacize karşı yasal düzenlemeler güncellenmelidir.
49. Kadına yönelik şiddet konusunda güncel ve şeffaf bir veri tabanı oluşturulmalıdır.
50. Şiddet mağdurlarının hızla koruyucu tedbirlere ulaşmasını sağlayacak bir tek kapı sistemi geliştirilmelidir.
51. İstanbul Sözleşmesi derhal imzalanarak uygulamaya konulmalıdır.
52. Aile Sağlık Merkezleri'nde şiddet vakalarının tespiti ve bildirimi için gerekli altyapı kurularak polis ve aile hekimleri arasında bir iletişim kanalı oluşturulmalıdır.
53. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un etkin şekilde uygulanabilmesi için düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Ayrıca, CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi'nin hükümlerine uygun olarak Türk Ceza Kanunu'nda gerekli değişiklikler gerçekleştirilmelidir.
54. Töre cinayetlerine ilişkin Türk Ceza Kanunu'na özel hükümler eklenmeli ve ağır tahrik unsuru kaldırılarak nitelikli adam öldürme suçu olarak değerlendirilmelidir.

Sorun alanı-5: "Kadınların karar alma mekanizmalarına aktif katılmamaları" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

55. Kadınların aktif siyasete katılımlarını artırmak amacıyla siyasi partiler bünyesinde kadın kotası uygulaması getirilmelidir.
56. Cinsiyete dayalı bütçeleme, ulusal düzeyde etkin bir şekilde uygulanmalıdır.
57. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın "Kadın, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı" adı altında yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bununla birlikte, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün uygulayıcı bir birim olarak kapasitesinin artırılması önemlidir.
58. Kırsal kesimde yaşayan kadınların sorunlarına odaklanan özel bir birim, bakanlık bünyesinde kurulmalıdır.

59. Milletvekili seçimlerinde kadın adayların tanıtımı ve desteklenmesi için özel paketler sunulmalıdır.
60. Yerel düzeyde politika yapım süreçlerine kadınların katılımı teşvik edilmeli; kadın örgütleri, kadın karar alıcılar ve uzmanlar aktif rol almalıdır.
61. Siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşlarında kadınların eşit temsili ve üst düzey yöneticilik pozisyonlarında daha fazla yer almaları sağlanmalıdır.
62. Toplumsal cinsiyete dayalı, adil bir sosyal devlet anlayışı ile yenilikçi bütçeleme yöntemlerine geçilmelidir.

Sorun alanı-6: "Kadınlar arasında alkol ve madde kullanımının artması" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

63. Yerel düzeyde düzenli olarak kadınlara, gençlere ve çocuklara madde kullanımının zararları hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmalıdır.
64. Yerel yönetimler aracılığıyla uyuşturucu bağımlılarına psikolojik ve maddi destek sağlanmalıdır.
65. Alkol ve madde bağımlılığı tedavi merkezleri (AMATEM) gibi mevcut tedavi merkezlerinin kapasitesi artırılmalı ve bölgesel tedavi ile sosyal uyum merkezleri açılmalıdır.
66. Türkiye Uyuşturucu Madde Bağımlılıkları ve Alkolizmle Mücadele Vakfı (TUBAM) aracılığıyla rehabilitasyon merkezleri devlet destekli olarak yaygınlaştırılmalıdır.
67. "Narkotik Anne" projesi tüm Türkiye'de etkinleştirilerek emniyet desteğiyle yürütülmelidir.
68. Medyada çocukları ve gençleri madde kullanımına teşvik eden içerikler denetlenmelidir.
69. Yerel düzeyde aile danışma ve gençlik merkezleri yaygınlaştırılarak, ergenlik dönemi bunalımlarının sonuçları önlenmelidir.
70. Madde kullanımı ile mücadelede ulusal ve yerel deneyimler paylaşılarak, etkileşimli bir iletişim ağı oluşturulmalıdır.
71. Uyuşturucuyla mücadelede etkili olmak için, kent içindeki giriş noktalarının fiziki yapısı, teknik donanımı ve yönetim süreçleri güçlendirilmelidir. Bu, giriş noktalarının daha güvenli ve kontrol edilebilir hale getirilmesini, uyuşturucu giriş ve dağıtımını engellemek için gerekli teknolojik cihazların (örneğin, tarama sistemleri ve kamera izleme) kullanılmasını, ayrıca bu alanların yönetiminde

deneyimli ve koordineli ekiplerin görevlendirilmesini içerir. Böylece, kent içinde uyuşturucu trafiği etkin bir şekilde izlenebilir ve önlenebilir.

72. Eğitim kurumlarında, "Uyuşturucu ile Mücadele Temel Farkındalık Eğitim Modülü" her eğitim dönemi başlangıcında uygulanarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin uyuşturucu madde kullanımının riskleri, belirtileri ve mücadele yolları hakkında bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Bu modül, öğrencilere erken yaşlardan itibaren farkındalık kazandırmayı, öğretmenlere ve velilere de destekleyici rollerini etkin şekilde yerine getirebilmeleri için gerekli bilgi ve araçları sunmayı hedeflemektedir.

Sorun alanı-7: "Göçmenler, sığınmacılar ve mültecilerden kaynaklı olarak kadın sorunlarının artması" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

73. Yerel halkın eşitlik algısına zarar veren ayrıcalıklı göçmen politikalarının sonlandırılması ve göçmenlerin ülkelerine geri gönderilmeleri için özel hakların kaldırılması gerekmektedir.
74. Yerel düzeyde mülteci, göçmen ve sığınmacılarla ilgili çalışmalar yapan derneklerin sayısının artırılması önerilmektedir.
75. Ülkelerine geri dönmek istemeyen mültecilere, ayrık yaşam alanları sağlamak amacıyla ayrı mahallelerin kurulması gerekmektedir.
76. Göçle gelen bireylerin kültürel oryantasyonunu desteklemek için, merkezi ve yerel yönetimler işbirliğinde uyum eğitimleri verilmiştir.
77. Yerel düzeyde kamuya açık alanlardaki asayiş ve güvenlik denetimlerinin artırılması gerekmektedir.
78. Yüksek sayıda mülteci barındıran yerel yönetimlerin, mültecilere yönelik yardım ve destek çalışmalarında karşılaştıkları en büyük sorun olan sağlıklı bilgi ve veri eksikliğinin giderilmesi önemlidir.

Sorun alanı-8: "Kadınların kamu hizmetlerine erişimde zorluk çekmeleri (güvenlik, aydınlatma, toplu taşıma, sosyal ve kültürel olanaklar, sağlık, rehberlik ve psikolojik danışmanlık)" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

79. Sağlık merkezlerinde kadın sağlığı, üreme sağlığı, aile planlaması ve kadın hastalıkları üzerine düzenli eğitim programları sunulmalıdır.

80. Engelli kadın ve çocuklara sağlık hizmetleri ücretsiz ve gerektiğinde yerinde sunulmalıdır.
81. Ergen kız çocuklarının sağlık giderleri karşılanmalı ve HPV (Human Papilloma Virus) aşısı gibi önleyici sağlık hizmetleri ücretsiz olarak verilmelidir.
82. Kadınların güvenliğini artırmak amacıyla sokak aydınlatmaları iyileştirilmeli, sabit ve hareketli kamera sayıları artırılmalı ve kamuya açık alanlarda kolluk kuvvetlerinin varlığı güçlendirilmelidir. Ayrıca, kadınların erişim kolaylığını sağlamak için ulaşım mesafeleri azaltılmalı ve güvenli ulaşım olanakları geliştirilmelidir.
83. Toplumsal uyum sorunlarını önlemek için yerel düzeyde farkındalık artırma kampanyaları düzenlenmelidir.
84. Kentsel hizmetlerin sunumunda kadınların güvenlik kaygıları dikkate alınmalı, özellikle toplu taşıma ve kent içi aydınlatma gibi hizmetlerde saha çalışmaları yapılarak güvensiz hissedilen alanlar belirlenmelidir.
85. Yerel düzeyde sınır güvenliği ve kamuya açık alanlarda asayiş denetimleri artırılmalıdır.
86. Kadınların ve gençlerin sosyal yaşama daha fazla katılımlarını sağlamak amacıyla, yerel yönetimler tarafından şehir içindeki sosyal olanaklar zenginleştirilmelidir.
87. Tarım sektöründe çalışmak isteyen kadınlara özellikle hasat dönemlerinde ulaşım desteği sağlanmalıdır.
88. Yerel düzeyde, kadınlara yönelik ücretsiz psikolojik, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri düzenli olarak sunulmalıdır.

Sorun alanı-9: "Deprem riski nedeniyle güvenli yaşam alanlarının yetersizliği ve kadınların güvenlik sorunu" bağlamında çözüm ve politika önerileri:

89. Aile, okul, sosyal çevre ve sosyal medya tarafından biçilen cinsiyete dayalı rolleri ele alacak şekilde, uzman pedagoglar tarafından hazırlanan nitelikli bir program zorunlu eğitim müfredatına dahil edilmelidir.
90. Şehircilik ve Afet Yönetimi Bakanlığı'nın kurulması önerilmektedir.
91. Ulusal düzeyde kısa vadeli kişisel rant ve menfaat odaklı şehirleşme planlamalarının önüne geçilmesi gerekmektedir.

92. 'Kente Karşı İşlenen Suçlar' kavramının hukuk sistemine işlerlik kazandırılması önerilmektedir.
93. Kentsel dönüşüm projeleri, çevre ve insanı merkeze alarak tasarlanmalı, afetlere karşı dayanıklı olmalı ve şehrin kimliğini muhafaza edecek şekilde geliştirilmelidir. İmar planlama yetkilerinin yerel yönetimlere iade edilmesi ve merkezi idarenin bu alandaki vesayet denetiminin sonlandırılması gerekmektedir.
94. Her il için afet yönetim planlamasının, kent kimlikleri ve istatistiki verilere dayanarak bilimsel yöntemlerle yapılması önerilmektedir.
95. İmar planı değişiklikleri, planın bütünlüğünü koruyarak ve yörenin sosyo-ekonomik, çevresel ve fiziksel dinamiklerini göz önünde bulundurarak yapılmalıdır. Parça parça yapılan parsel bazlı müdahaleler, planın genel dengesini bozabilir ve uzun vadede uyumsuzluklara neden olabilir. Bu nedenle, imar değişikliklerinin bireysel parseller yerine daha geniş bir bölge bazında ele alınması gerekmektedir. Bu yaklaşım, planın ana ilkelerine bağlı kalınmasını, farklı alanların birbiriyle uyumlu bir şekilde gelişmesini ve genel kararların bütüncül bir şekilde uygulanmasını sağlar. Böylelikle, hem şehircilik ilkelerine uygun hem de sürdürülebilir bir kentleşme süreci desteklenmiş olur.
96. İmar planlarında emsal artışlarına son verilerek değişikliklerin sınırlandırılması önerilmektedir.
97. Büyük ölçekli projelerin halk oylamasına sunulması ve yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde yaşayanların katılımının sağlanması gerekmektedir.

Tartışma ve Sonuç

81 İlde Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunların Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Genel Değerlendirmesi başlıklı bu çalışma, Türkiye'nin 81 ilinde yürütülen ve toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde kadınların karşılaştığı sorunları derinlemesine inceleyen kapsamlı bir araştırmanın bulgularını sunmaktadır. Bu araştırmanın ana hedefi, yerel düzeyde kadınların karşılaştığı zorlukları belirlemek, bu sorunlar için çözüm yolları önermek ve kadınların karar verme süreçlerine daha aktif bir şekilde dahil olmalarını desteklemektir. İçerik analizi yöntemi ile de araştırma

kapsamında 81 ilde ortaklaşan 9 temel sorun alanı olduğu tespit edilmiştir. Bu sorun alanları il düzeyinde 53 benzer alt başlık altında tartışılmıştır. Çalışmanın sonunda ulaşılan bulgulara göre, Türkiye’de kadınların en çok karşılaştığı temel sorunlar tespit edilmiştir. Bu sorunlar, kadınların toplumsal yaşamın çeşitli alanlarında karşılaştıkları eşitsizlikleri ve engelleri yansıtmaktadır. Belirlenen 9 temel sorun alanı, kadınların yaşamlarını derinden etkileyen yapısal sorunları kapsamaktadır. Bu sorunlar arasında:

1. **Kadınların toplumsal rollerden kaynaklı baskı görmesi:** Kadınlar, toplumsal normlar ve geleneksel roller nedeniyle büyük bir baskı altında kalmakta, özgürce kendi hayatlarını şekillendirmekte zorluk yaşamaktadırlar.
2. **Eğitime erişim sorunları:** Kız çocuklarının eğitimi konusunda hala ciddi engeller bulunmaktadır. Eğitim fırsatlarının yetersizliği, kadınların sosyal ve ekonomik olarak güçlenmelerinin önündeki en büyük engellerden biridir.
3. **Ekonomik özgürlük eksikliği:** Kadınlar, özellikle kırsal bölgelerde ekonomik bağımsızlık konusunda zorluklarla karşılaşmakta, düşük ücretli işlerde çalışmakta ve finansal açıdan bağımsızlıklarını kazanmakta güçlük yaşamaktadırlar.
4. **Şiddet vakalarının artışı:** Kadınların maruz kaldığı aile içi şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik şiddet vakaları ciddi boyutlardadır. Şiddetle mücadele konusunda etkin bir destek ve güvenli alanların eksikliği, bu sorunun çözülmesini zorlaştırmaktadır.
5. **Karar alma mekanizmalarına katılım yetersizliği:** Kadınlar, siyasi, ekonomik ve sosyal karar alma süreçlerinden yeterince temsil edilmemektedir. Kadınların karar alma mekanizmalarındaki temsili düşük seviyelerde kalmaktadır.
6. **Alkol ve madde bağımlılığı:** Kadınlar arasında alkol ve madde bağımlılığı oranının arttığı gözlemlenmiştir. Sosyo-ekonomik baskılar ve şiddet gibi faktörler, bu sorunun temel sebepleri arasında yer almaktadır.
7. **Göçten kaynaklı sorunlar:** Göçmen, mülteci ve yerinden edilmiş kadınlar, sağlık hizmetleri, yasal koruma ve güvenlik gibi konularda ciddi engellerle karşılaşmaktadırlar.
8. **Kamu hizmetlerine erişimde güçlükler:** Kadınlar, kamu hizmetlerine, özellikle sağlık, ulaşım ve hukuki yardımlara erişim

konusunda zorluklar yaşamaktadır. Altyapı eksiklikleri ve güvenlik sorunları, bu hizmetlere ulaşımda engel teşkil etmektedir.

9. **Afet riski nedeniyle güvenli yaşam alanlarının eksikliği:** Afetlere karşı güvenli yaşam alanlarının olmaması, özellikle kadınların ve çocukların yaşadığı bölgelerde daha büyük riskler yaratmaktadır.

Sorun alanlarının tespitinin ardından 81 il düzeyinde 97 çözüm önerisi geliştirildiği bulgusuna erişilmiştir. Elde edilen bulgular, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlama yolunda ulusal ve yerel düzeylerde atılması gereken adımların belirlenmesine katkıda bulunmuş ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında izlenebilecek stratejik bir yol haritası sunmuştur. Bu yol haritasında, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin artırılması, kadınların işgücüne katılımının desteklenmesi, kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik etkili tedbirlerin alınması gibi önlemler yer almaktadır.

Elde edilen bu bulgular kapsamında, çalışmanın yazarı tarafından aşağıdaki çözüm önerileri geliştirilmiştir:

1. **Kadınlara yönelik eğitim ve farkındalık artırılmalı:** Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalı, kız çocuklarının eğitimi desteklenmeli ve kadınların iş gücüne katılımı teşvik edilmelidir. Eğitimde eşitlik, kadınların toplumsal hayata daha etkin katılımını sağlayarak, onları ekonomik ve sosyal açıdan güçlendirecektir.
2. **Şiddetle mücadele programları artırılmalı:** Kadınların şiddet mağduru olmaması için etkin bir destek ağı kurulmalı, güvenli sığınma evleri ve rehabilitasyon hizmetleri artırılmalıdır. Şiddetle mücadele için toplumsal farkındalık oluşturulmalı ve şiddet mağduru kadınlara yönelik psikolojik ve hukuki destek sağlanmalıdır.
3. **Kadınların karar alma süreçlerine katılımı sağlanmalı:** Kadınların yerel ve ulusal düzeyde karar alma süreçlerinde daha fazla yer alması sağlanmalı, liderlik pozisyonlarına getirilmelidir. Kadınların siyasette daha fazla temsil edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması adına önemli bir adımdır.
4. **Kadınların ekonomik bağımsızlıkları desteklenmeli:** Kadınların girişimcilik faaliyetleri desteklenmeli, finansal okuryazarlık eğitimleri verilmelidir. Ayrıca, kadınların daha iyi ücretli işlere erişimlerini sağlamak amacıyla iş gücü piyasasında fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Kadınların ekonomik bağımsızlık kazanması, genel toplumsal eşitlik açısından kritik bir öneme sahiptir.

5. **Kadınların kamu hizmetlerine erişimi kolaylaştırılmalı:** Kamu hizmetlerine erişim engelleri kaldırılmalı, özellikle kırsal alanlarda kadınların sağlık, eğitim ve hukuki yardıma erişimi sağlanmalıdır. Sağlık hizmetlerinin, eğitim imkanlarının ve hukuki desteklerin kadınlara ulaşabilirliği artırılmalıdır.
6. **Mülteci ve göçmen kadınlara yönelik destek programları oluşturulmalı:** Mülteci ve göçmen kadınların yaşadığı sorunları çözmek için özel destek mekanizmaları ve güvenli yaşam alanları sağlanmalıdır. Bu kadınlara yönelik sosyal ve psikolojik destek sunulmalı, en temel hakları güvence altına alınmalıdır.

Bu önerilerin hayata geçirilmesi, Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitliği sorunlarının çözülmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca, yerel aktörlerin ve katılımcı mekanizmaların güçlendirilmesi, politika yapıcılar için daha etkin bir çözüm önerisi sunacaktır. Bu çözümler, ulusal ve yerel düzeydeki eylem planları ile somutlaştırılmalı ve izlenebilir olmalıdır.

Katılımcı bir yöntem ile gerçekleştirilen çalıştayların çıktısını oluşturan bu araştırma aynı zamanda, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde yerel dinamiklerin ve kültürel özelliklerin büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır. Başka bir ifadeyle çalışma kapsamında her ilin kendine özgü sosyo-ekonomik ve kültürel dinamikleri, politika yapım sürecinde dikkate alındığında, politikaların daha etkili ve kapsayıcı olabileceği sonucuna varılmıştır. Bu, geniş bir yelpazede kadınların yaşam kalitelerinin ve toplumsal katılımlarının iyileştirilmesine olanak tanıyabilir. Bununla birlikte, bu çalışma kadınların karşılaştığı sorunların çözümünün sadece yasal ve politik düzenlemelerle sınırlı kalmaması gerektiğini, aynı zamanda sosyal ve kültürel normların değişimi gerektirdiğini de göstermektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumun tüm kesimlerini kapsayan geniş çaplı bir bilinçlenme ve eğitim çabası gerektirir. Bu nedenle, politik düzenlemelerin yanı sıra, toplumsal cinsiyet rolleri ve stereotipleri üzerine yapılan çalışmalar ve kampanyalar da güçlendirilmelidir.

Sonuç olarak bu çalışma Türkiye'de kadınların karşılaştığı sorunlara ışık tutmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönünde atılacak adımlar için değerli bir referans noktası sunmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın bulguları, politika yapıcılar, sivil toplum kuruluşları ve ilgili tüm taraflar tarafından dikkate alınarak, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında somut gelişmelerin sağlanması için bir temel oluşturabilir.

Extended Abstract

Issues Faced by Women in 81 Provinces and Their Overall Evaluation in terms of Gender Perspective

Asmin Kavas⁴

ORCID: 0000-0001-8319-7950

This study examines the multifaceted challenges faced by women across Turkey's 81 provinces through the perspective of gender equality. The geographical and cultural diversity of Turkey contributes to significant regional differences in the understanding and implementation of gender equality. These differences are shaped by local socio-economic and cultural dynamics, making a one-size-fits-all approach to gender equality policies ineffective. The study aims to provide a comprehensive analysis of the current state of gender equality, identify key challenges encountered by women, and propose actionable, context-sensitive solutions to address these issues at both local and national levels. Employing a descriptive research design, the study uses qualitative methods such as focus group discussions and semi-structured interviews to gather data from a wide range of stakeholders. These include women's non-governmental organizations, academics, opinion leaders, business representatives, local officials, and members of bar associations, ensuring a diverse representation of perspectives.

The findings reveal nine core problem areas affecting women: societal pressures derived from traditional gender roles, barriers to accessing education, economic dependence and lack of opportunities, the alarming rise in gender-based violence, limited representation in decision-making processes, increasing substance abuse, socio-economic and cultural challenges linked to migration, restricted access to public services, and insufficient safe living spaces in disaster-prone areas. Societal pressures from traditional gender roles significantly restrict women's participation in both the public and private spheres, reinforcing unequal power dynamics and limiting their life choices. Barriers to accessing education, particularly in rural and socio-

⁴ Associate Professor, Department of Political Science and Public Administration, Eskisehir Osmangazi University E-mail: asminkavas@gmail.com

economically disadvantaged areas, exacerbate gender disparities, making it challenging for women and girls to break the cycle of poverty and dependence. Economic dependence and lack of opportunities further compound these challenges, as women often face limited access to formal employment and entrepreneurship opportunities, perpetuating financial vulnerabilities.

One of the most pressing concerns identified in the study is the alarming rise in gender-based violence. This includes domestic violence, workplace harassment, and honor-related crimes, all of which threaten women's physical and emotional well-being. The study also highlights the limited representation of women in decision-making processes. Despite efforts to increase female participation, women remain significantly underrepresented in leadership roles across various sectors, including politics, business, and civil society organizations. Additionally, the growing problem of substance abuse, particularly among male family members, indirectly impacts women, creating a hostile and unstable home environment.

Migration-related challenges also emerged as a critical issue, with women disproportionately affected by socio-economic and cultural disruptions caused by internal displacement or refugee movements. Restricted access to public services, such as healthcare, legal assistance, and childcare, particularly in underserved areas, further marginalizes women. The study also underscores the vulnerability of women in disaster-prone regions, where inadequate infrastructure and limited resources exacerbate their exposure to risks.

The study does more than diagnose these issues; it offers 97 well-defined solution proposals aimed at guiding policymakers and stakeholders in implementing effective interventions. Key recommendations include enhancing educational opportunities for women and girls by addressing drop-out rates, promoting STEM education, and providing vocational training tailored to local needs. Economic empowerment is another critical focus, with proposed initiatives such as supporting women's entrepreneurship, creating job opportunities, and ensuring equal pay and benefits. Strengthening legal frameworks to combat violence against women is also emphasized, with measures such as improving law enforcement, providing specialized training for legal professionals, and ensuring strict implementation of protective laws.

Increasing female representation in leadership and decision-making roles is highlighted as a pivotal step toward achieving gender equality. Policies such as mandatory quotas and mentorship programs are recommended to bridge the gender gap in leadership. Moreover, the proposals advocate for tailored policies that respect and incorporate the socio-economic and cultural

particularities of each province, ensuring that interventions are both relevant and impactful. For instance, community-based programs aimed at integrating migrant women and addressing cultural tensions are recommended to foster inclusivity and cohesion.

The study also emphasizes the importance of expanding public services to ensure equitable access for women. This includes improving healthcare services, legal aid, and childcare facilities, particularly in rural and under-served areas. In disaster-prone regions, the development of gender-sensitive disaster management plans, including safe shelters and targeted resources for women, is identified as a critical priority.

A central emphasis of the study is the importance of participatory mechanisms and the role of local actors in fostering gender equality. The involvement of regional stakeholders such as community leaders, women's groups, and local administrators is highlighted as critical to the successful design and implementation of inclusive policies. By engaging stakeholders from diverse backgrounds, the study ensures that its recommendations are grounded in the lived experiences and realities of women across different regions, enhancing their practical applicability. Participatory mechanisms also promote accountability and transparency, enabling communities to take ownership of gender equality initiatives. This grassroots approach enhances the sustainability and effectiveness of interventions by aligning them closely with local realities.

The research further contributes to the broader discourse on gender equality by demonstrating the need for a multi-dimensional approach. Addressing these challenges requires not only policy reforms but also cultural and societal shifts to dismantle entrenched norms and barriers. Transforming societal norms and fostering a culture of inclusivity are essential for achieving gender equality. The study underscores the transformative potential of gender equality, highlighting its benefits not just for women but for society as a whole. Gender equality fosters greater economic productivity, social cohesion, and sustainable development. By empowering women to participate fully in all aspects of life—economic, social, and political—society can unlock its full potential and achieve more equitable progress.

Kaynakça/References

- Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Butler, J. (2019). *Cinsiyet belası: Feminizm ve kimliğin altüst edilmesi* (Çev. A. Demir). Ankara: Metis Yayınları
- Connell, R. W. (2018). *Toplumsal cinsiyet ve iktidar* (Çev. A. Y. Baykara). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the intersection of race and sex: A Black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and anti-racist politics. *University of Chicago Legal Forum*, 1989(1), 139-167.
- Cumhuriyet Gazetesi (2023, 16 Mayıs). Meclise kaç kadın milletvekili girdi? TBMM 28 Dönem Kadın Milletvekilleri kim? En çok kadın milletvekili hangi partiden seçildi?. *Cumhuriyet Gazetesi*. <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/meclise-kac-kadin-milletvekili-girdi-tbmm-28-donem-kadin-milletvekilleri-kim-en-cok-kadin-milletvekili-hangi-partiden-2081961#:~:text=27'nciyüzde 20Dyüzde C3yüzde B6nemyüzde 20parlamentosundayüzde 20yyüzde C3yüzde BCzde,20yüzde 2C1'eyüzde 20yyüzde C3yüzde BCKseldi adresinden 2 Haziran tarihinde erişildi>.
- de Beauvoir, S. (1949). *Le deuxième sexe*. Paris: Gallimard.
- Dedeoğlu, S. ve Elveren, A.Y. (2017). *Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Donovan, J. (2015). *Feminist theory: The intellectual traditions*. New York: Bloomsbury Publishing.
- Ecevit, Y. (2021). *Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği ve kalkınma*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Euronews (2022, 31 Mart). Erkeklerden fiziksel veya cinsel şiddet gören kadınların oranı: Avrupa ve OECD'nin lideri Türkiye. *Euronews*. <https://tr.euronews.com/2022/03/31/erkeklerden-fiziksel-veya-cinsel-siddet-goren-kadnlar-n-oran-avrupa-ve-oecd-nin-lideri-tu>. adresinden 1 Nisan 2023 tarihinde erişildi.
- Friedan, B. (1963). *The feminine mystique*. New York: W.W. Norton & Company.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2022). Veriler. <https://kadincinayetleriniDurduracagiz.net/kategori/veriler> adresinden 17 Temmuz 2023 tarihinde erişildi.
- Kavas, A; Düşündüre, A. ve Avşar, İ. (2020). 81 İilde Türkiye'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi. https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2020/haberler/tobb_tskb_tepav_81_ilde_turkiyenin_toplumsal_cinsiyet_esitligi_karnesi.pdf. adresinden 13 Ekim 2023 tarihinde erişildi.

- Sancar, S. (2020). *Türk modernleşmesinin cinsiyeti*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Scott, J. W. (1986). Gender: A useful category of historical analysis. *The American Historical Review*, 91(5), 1053–1075. <https://doi.org/10.2307/1864376>.
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2023). Valiler ve Kaymakamlar. <https://www.icisleri.gov.tr/valilikler> adresinden 15 Haziran 2023 tarihinde erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023a, 6 Mart). İstatistiklerle Kadın, 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=yüzde C4yüzde B0statistiklerle Kadyüzde C4yüzde B1n-2022-49668&dil=1>. adresinden 15 Eylül 2023 tarihinde erişildi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023b, 26 Nisan). Hayat Tabloları, 2019-2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tablolari-2019-2021-45592>. adresinden 17 Mayıs 2023 tarihinde erişildi.
- United Nations Development Programme. (2021). Gender Inequality Index. <https://hdr.undp.org/data-center/thematic-composite-indices/gender-inequality-index#/indicies/GII> adresinden 15 Ağustos 2023 tarihinde erişildi.
- United Nations Development Programme. (2022). 2021/22 Human Development Report. <https://report.hdr.undp.org>. Adresinden 15 Ağustos 2023 tarihinde erişildi.
- Walby, S. (2020). Varieties of gender regimes. *Social Politics: International Studies in Gender, State and Society*, 27(3), 414–431. <https://doi.org/10.1093/sp/jxaa022>.
- World Economic Forum. (2022, Temmuz). Global Gender Gap Report. <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2022>. adresinden 17 Eylül 2023 tarihinde erişildi.
- World Economic Forum. (2023, Haziran). Global Gender Gap Report. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2023/>. adresinden 17 Aralık 2024 tarihinde erişildi.
- Yüksek Öğretim Kurumu. (2022). Türkiye Akademisinde Kadınlar Daha Da Güçleniyor. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2021/turk-universitele-rindeki-kadin-profesor-orani-avrupa-ortalamasini-gecti.aspx>. adresinden 17 Nisan 2023 tarihinde erişildi.
- Yüksek Seçim Kurulu. (2019). 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimleri. <https://www.ysk.gov.tr/tr/31-mart-2019-mahalli-iyüzde CCyüzde 87dareler-secimi/77916>. adresinden 12 Temmuz 2023 tarihinde erişildi.
- Yüksek Seçim Kurulu. (2023). Cumhurbaşkanlığı ve 28. Dönem Milletvekilleri Genel Sonuçları. <https://sonuc.ysk.gov.tr/sorgu>. adresinden 15 Temmuz 2023 tarihinde erişildi.

Yüksek Seçim Kurulu. (2024). 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimleri. <https://www.ysk.gov.tr/tr/31-mart-2024-secimi/46637316> adresinden 10 Nisan 2024 tarihinde erişildi.

Asmin Kavas

2008 yılında Bilkent Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden mezun oldu. 2011 yılında yüksek lisans tezini "Türkiye'de Gönüllü Çevre Örgütleri" ve doktora tezini "Belediye Hizmetleri ve Seçmen Davranışı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Ankara Yenimahalle ve Altındağ İlçe Belediyeleri Örneği" başlıklı çalışmalarını Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalında tamamladı. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'na (TEPAV) Mayıs 2015 tarihinde katılan Asmin Kavas, Şehir ve Bölge Çalışmaları Programlarında Politika Analisti olarak görev yaptı. Halen Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kent ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapan Kavas'ın çalışma alanları "yerel yönetimler", "kentleşme", "çevre sorunları"dır.

In 2008, Asmin Kavas graduated from Bilkent University, Faculty of Architecture, Department of Urban Design and Landscape Architecture. She completed her master's thesis titled "Voluntary Environmental Organizations in Turkey" in 2011 and her doctoral dissertation titled "A Study on the Relationship Between Municipal Services and Voter Behavior: The Case of Yenimahalle and Altındağ District Municipalities in Ankara" at Ankara University, Faculty of Political Science, Department of Political Science and Public Administration, Urban and Environmental Sciences Program. Asmin Kavas joined the Economic Policy Research Foundation of Turkey (TEPAV) in May 2015 as a Policy Analyst in Urban and Regional Studies Programs. Currently, she serves as a faculty member in the Department of Political Science and Public Administration, Urban and Environmental Issues Program at Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Economics and Administrative Sciences. Her research interests include "local governments," "urbanization," and "environmental issues."

E-posta: asminkavas@gmail.com